

Artykuły

Paweł Różycki, Aneta Sowa

Ośrodki koncentracji ruchu turystycznego i pielgrzymkowego na przykładzie Taizé

Słowa kluczowe: turystyka kulturowa, turystyka religijna, pielgrzymowanie, motywy podróży, Wspólnota z Taizé

Streszczenie: W artykule dokonano charakterystyki miejscowości Taizé, leżącej na terenie Francji. Przedstawiono ją jako ośrodek koncentrujący ruch turystyczny i pielgrzymkowy. Istotną częścią opracowania jest prezentacja problematyki metodologicznej. W pierwszej części zarysowano historię wspólnoty oraz rozwoju ruchu religijnego. Skupiono się przede wszystkim na postaci Brata Rogera, który był założycielem znanej już na całym świecie wspólnoty. Dla rozwoju turystyki i pielgrzymowania duże znaczenie ma położenie geograficzne Taizé i dostępność komunikacyjna, na które również zwrócono uwagę. Podobnie scharakteryzowano obiekty należące do Wspólnoty z Taizé wraz z infrastrukturą pielgrzymkową. Historia i charakterystyka Spotkań Młodych w Taizé oraz motywy wyjazdów uczestników tych spotkań są zasadniczym przedmiotem badań opisanych w artykule. Przyjazdy młodych są podstawowym segmentem osób przybywających do miejscowości. Badania nie wyczerpują jednak tematu wszystkich przyjazdów do Taizé. Są jednak ważnym przyczynkiem do scharakteryzowania Taizé jako ośrodka ruchu turystycznego i pielgrzymkowego.

Wstęp

Taizé jest niewielką wioską położoną we Francji, na południu Burgundii, na jednym ze wzgórz. Tu w sierpniu 1940 roku brat Roger Schutz założył międzynarodową ekumeniczną wspólnotę braci. Obecnie wspólnota liczy ponad stu braci pochodzenia ewangelickiego i katolickiego. Stanowią ją przedstawiciele trzydziestu narodowości.

Wspólnota z Taizé od końca lat 1950. gości młodych ludzi, którzy licznie przybywają z całej Europy, a także z innych kontynentów. Każdego roku tysiące młodych ludzi przybywa do Taizé. Przez cały rok uczestniczą oni w cotygodniowych modlitewno-refleksyjnych Spotkaniach Młodych, w cyklu od niedzieli do niedzieli. Bracia zapraszają przybywających do włączenia się w codzienny rytm życia wspólnoty. Rytm ten obejmuje trzy razy dziennie modlitwę, spotkania biblijne, wspólne posiłki oraz prace praktyczne związane z organizacją wspólnego życia. W czasie dnia jest okazja do wymiany myśli i doświadczeń z uczestnikami z innych krajów. Pobyt w Taizé to także śpiew, taniec i zabawa, czyli okazja do poznania innych kultur i tradycji. Można powiedzieć, że poniekąd są to organizowane spotkania zamknięte, trwające przynajmniej tydzień. Do Taizé przybywają też „zwykli” turyści powodowani ciekawością i chęcią zobaczenia, jak funkcjonuje ten znany w wielu środowiskach świecie ośrodek.

Od końca lat 1970. wspólnota braci z Taizé zaczęła organizować Spotkania Młodych w różnych miejscach na ziemi pod hasłem: „Pielgrzymka zaufania przez ziemię”. Od 1978 roku są to pięciodniowe Europejskie Spotkania Młodych, organizowane na przełomie każdego roku, w jednym z miast Europy Wschodniej lub Zachodniej, by wspólnie z lokalnym kościołem i pielgrzymami z wielu krajów modlić się i budować zaufanie i pokój między ludźmi. Ogólnoeuropejskie spotkania te przyciągają co roku dziesiątki tysięcy młodych. Czterokrotnie odbywały się one w Polsce – dwa razy we Wrocławiu, raz w Warszawie i raz w

Poznaniu [Jaklewicz 2005]. Te europejskie spotkania są jednocześnie promocją małej francuskiej wioski Taizé.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie i charakterystyka specyfiki ośrodka, w którym organizowane są Spotkania Młodych, pokazanie czy mają one charakter turystyczny czy też bardziej pielgrzymkowy. Z roku na rok liczba odwiedzających Taizé zwiększa się i tygodniowy pobyt w modlącej się, ekumenicznej wspólnocie braci staje się coraz bardziej popularną formą wakacyjnego wypoczynku.

Dotąd nie prowadzono jednak pogłębionych badań empirycznych w turystyce dotyczących wyjazdów na Spotkania Młodych do Taizé. O ruchu turystycznym związanym z Taizé w literaturze jest niewiele publikacji.

Problematyka terminologiczna

Zjawisko podróżowania do miejsc świętych ilustrują trzy formy podróży.

Pierwszą z nich jest pielgrzymowanie lub turystyka pielgrzymkowa. Polega na udawaniu się do miejsc świętych, z pobudek czysto lub niemal wyłącznie duchowych i religijnych. Osoby takie koncentrują się przede wszystkim na kontakcie ze sferą sacrum. Drugą formą jest turystyka religijna, którą stanowią wyjazdy do miejsc świętych z nastawieniem poznawczym, krajoznawczym a czasami także duchowym. Stopień zaangażowania duchowego w każdej z tych dwóch form może być różny w zależności od stopnia pobożności, motywacji i wielu innych czynników. Są to zazwyczaj osoby wierzące, jednak pielgrzymowanie nie jest dla nich znaczącą wartością, wolą zwiedzać, poznawać i doświadczać nowych wrażeń. Trzecią formą podróży do miejsc świętych jest turystyka, którą można nazwać turystyką kulturową, gdyż wyjazdy te realizują osoby nie mające nastawienia religijnego, a czasami wręcz poznają inne, obce sobie religie, traktując je jako sferę właśnie kulturową a nie sferę ducha. Są to między innymi osoby niewierzące. Taka teoria może pozostawać nieco w konflikcie z niektórymi sposobami traktowania turystyki religijnej i pielgrzymkowej, gdyż wielu autorów zalicza zarówno pielgrzymowanie jak i turystykę religijną do turystyki kulturowej. Wydaje się, zatem, że w szerokim rozumieniu turystyki kulturowej takie jej traktowanie jest uzasadnione, w wąskim zaś rozumieniu turystyki kulturowej można ją traktować jako trzeci, obok pielgrzymowania i turystyki religijnej obszar związany z migracjami ludzi do miejsc świętych. Czasami ten trzeci rodzaj określany jest jako turystyka religioznawcza, ale to raczej zbyt wąskie rozumienie tego typu wyjazdów, gdyż wyklucza całą otoczkę kulturową obrzędów, w tym ludzkie postawy i zachowania [Różycki 2009a, ss. 158-159].

W zależności od poglądów religijnych turystów uczestniczących w wyjazdach do miejsc kultu religijnego wyróżnić można trzy typy: wyjazdy wyznawców danej religii do własnych miejsc kultu; wyjazdy wyznawców jednej religii do miejsc kultu innych religii oraz wyjazdy agnostyków lub osób niewierzących do miejsc kultu wybranej religii [Buczkowska 2008, ss. 52-53].

Problematyka metodologiczna

Podstawowym celem przeprowadzonych badań było poznanie i przedstawienie Taizé jako ośrodka religijnego i miejsca pielgrzymkowego, a także analiza motywów wyjazdów do Taizé oraz wpływ pobytu na ich uczestników. Wśród metod, jakie przyjęto w badaniach, szczególne miejsce zajął sondaż diagnostyczny wśród osób, które były w Taizé. Badania przeprowadzono przy pomocy kwestionariuszu ankiety¹.

Przystępując do badań przyjęto założenie, że badania mają być reprezentatywne dla ogółu uczestników Spotkań Młodych w wiosce Taizé. Dla realizacji tego założenia badania zostały przeprowadzone na stu losowo wybranych osobach z różnych krajów europejskich,

¹ W czterech wersjach językowych (polskim, włoski m, francuskim, niemieckim).

które uczestniczyły w Spotkaniach Młodych w Taizé. Badania te odbyły się w październiku 2009 roku. Zostały one przeprowadzone za pomocą rozsyłanego kwestionariusza ankiety w formie elektronicznej.

W następnej kolejności wśród metod badawczych wykorzystano obserwację uczestniczącą, która pozwoliła na wysunięcie wielu wniosków i spostrzeżeń i jednocześnie pozwoliła na głębsze poznanie miejsca Taizé, a także subiektywne odczucia, przy zachowaniu rozsądnej granicy oddzielającej odczucia własne od profesjonalnej, rzetelnej i obiektywnej oceny zaobserwowanych zjawisk i faktów.

W pracy została wykorzystana również analiza materiałów źródłowych, w tym głównie literatury naukowej. W badaniach wykorzystano też wywiad z braćmi ze Wspólnoty, z siostrami pomagającymi w przyjęciu pielgrzymów w Taizé, a także z samymi uczestnikami Spotkań Młodych.

Postawiono również dwa zdaniem autorów, zasadnicze pytania badawcze: Czy wyjazdy na Spotkania Młodych do wioski Taizé możemy uznać i zaliczyć do turystyki pielgrzymkowej? Oraz: Jakie są motywy wyjazdów do Taizé?

Historia i charakterystyka wspólnoty z Taizé

Ekumeniczna Wspólnota z Taizé ma charakter międzynarodowy, została założona w 1940 w Taizé, we Francji, przez brata Rogera². Obecnie (2010 rok) wspólnota liczy ponad stu braci pochodzenia ewangelickiego i katolickiego. Brat Roger zakładał Wspólnotę z myślą o tym, by otworzyć drogi, które mogłyby prowadzić do uzdrowienia rozdarć między chrześcijanami. Myślał także, że pojednanie chrześcijan przyczyni się do przezwyciężenia niektórych konfliktów istniejących w świecie.

Po wybuchu II Wojny Światowej, w 1940 roku, brat Roger opuścił rodzinny kraj – Szwajcarię i udał się do Francji. Miał wtedy 25 lat. Osiedlił się w małej burgundzkiej wiosce Taizé, z pragnieniem założenia wspólnoty, która byłaby „przypowieścią o komunii” i żyła na co dzień pojednaniem [www.taize.fr/pl_article6747.html]. Miejsce to wydało mu się szczególne, ponieważ w bliskim sąsiedztwie leżało słynne opactwo benedyktyńskie, Cluny, które w XI i XII wieku wywarło silny wpływ na życie Kościoła. W pobliżu także znajdowało się Citeaux z dawnym opactwem cystersów, w którym mieszkał św. Bernard z Clairvaux.

W Taizé brat Roger zdecydował się zakupić, dzięki niewielkiej pożyczce, opuszczony od wielu lat dom wraz z przyległościami. Wioska ta znajdowała się dwa kilometry od linii demarkacyjnej dzielącej Francję na dwie części. Położenie sprawiło, że brat Roger zaczął przyjmować uchodźców uciekających przed wojną. Udzielał schronienia tym, którym groziło niebezpieczeństwo ze strony hitlerowców, głównie Żydom. W pierwszych latach wojny brat Roger przebywał ze swą siostrą z jedną z jego sióstr Genevieve, która aktywnie włączyła się w udzielanie pomocy.

Brat Roger modlił się trzy razy dziennie w małej kaplicy. Rozmyślał nad utworzeniem wspólnoty. Chciał ukształtować wspólnotę chrześcijańską. Jesienią 1941 roku napisał broszurkę *Communauté de Cluny. Notes explicatives*³ (*Wspólnota Cluny. Uwagi wyjaśniające*). Zawarł w niej ideę stworzenia wspólnoty kontemplacyjnej, która żyłaby w świecie, chwalać Boga przez służbę innym ludziom. Na okładce, zamiast swojego nazwiska, umieścił sygnaturę *Wspólnota Cluny*. Jest to pierwszy szkic reguły Taizé [Escaffit, Rasiwała 2008, s. 25].

Jesienią 1942 roku działalność brata Rogera i jego siostry została odkryta. Obydwoje musieli wyjechać z wioski. Do końca wojny brat Roger przebywał w Genewie. Tam dołączyli się do niego Pierre Souvairan, Max Thurian i Daniel de Montmollin. We czterech zamieszkali razem w domu położonym blisko katedry genewskiej, wspólnie się tam modlili, zobowiązali

² W Taizé ustalili się zwyczaj określania braćmi mianem „brat” z imieniem i ewentualnie nazwiskiem. Nigdy nie mówi się „brat” z samym nazwiskiem.

³ Wydrukowana w 1941 roku w Lyonie przez G.Neveue&Cie.

się tymczasowo do celibatu i do wspólnoty dóbr [Escaffit, Rasiwała 2008, s. 27]. Dewizą wspólnoty stała się stara benedyktyńska maksyma *ora et labora – módl się i pracuj*, do której brat Roger dodał: *ut regnet – na służbę Królestwa*, czyli w całości: *ora et labora, ut regnet – módl się i pracuj, aby On królował* [Paupert 1969, s. 48]. Słowa przewodnie wspólnoty podkreślają ostateczny cel modlitwy i pracy, a więc ducha, w jakim należy je podejmować [Spink 2007, s. 58]. 30 kwietnia 1943 roku Roger Schutz obronił rozprawę dyplomową zatytułowaną *L'idéal monacal jusqu'à saint Benoît et sa conformité avec l'Évangile (Ideal monastyczny sprzed św. Benedykta i jego zgodność z Ewangelią)* [Spink 2007, s. 60]. Wkrótce potem Schutz został ordynowany na pastora Kościoła reformowanego. Nie przyjął tej nominacji. Wolał być zwykłym bratem. W październiku 1944 roku brat Roger opublikował swoją pierwszą książkę zatytułowaną *Introduction à la vie communautaire (Wprowadzenie do życia wspólnotowego)* [Spink 2007, s. 59].

Jesienią 1944 roku brat Roger mógł wrócić na stałe do domu w Taizé. Do wioski powrócił wraz z trzema braćmi, którzy dołączyli do niego w Genewie. Bracia odwiedzali niemieckich jeńców wojennych, których obozy znajdowały się w sąsiednich wioskach Mont i Chazelle. W każdą niedzielę zaś jeńcy gościli w Taizé. Bracia przygarnęli do siebie grupę chłopców, których wojna oddzieliła od własnych rodzin. W ciągu następnych kilku lat stopniowo do brata Rogera zaczęli przyłączać się kolejni młodzi mężczyźni. W Niedzielę Wielkanocną 1949 roku w romańskim kościele w Taizé siedmiu z nich złożyło śluby. Zobowiązali się do życia na zawsze w celibacie, wspólnocie posiadanych dóbr i do życia w prostocie [Spink 2007, s. 70].

W Taizé powstała Wspólnota, wzorowana na pierwotnych wspólnotach mniszych. Pierwsi bracia mają korzenie ewangeliczne. Dopiero od 1969 roku dołączyli się do nich również katolicy.

Zasadniczą *Regułę* dla wspólnoty brat Roger napisał zimą 1952/1953 roku i nadał jej tytuł *Źródła Taizé*. Reguła została później zmieniona i uproszczona. Po zmodyfikowaniu w roku 1990 stała się główną treścią książki *Amour de tout amour. Les sources de Taizé (Miłość ponad wszelką miłość. Źródła Wspólnoty z Taizé)* [Spink 2007, s. 207].

W charakterystyce Wspólnoty z Taizé warto zwrócić uwagę na kwestię pojęciową dotyczącą Wspólnoty. Nie tworzy ona żadnego nowego „ruchu” i błędem jest traktowanie jej w kategoriach „ruchu”. Warto podkreślić to, że sam brat Roger uważał, że nigdy nie będzie „teologii Taizé”, nie będzie „duchowości Taizé”. Taizé jest tylko i wyłącznie nazwą rodziny zakonnej [Brat Roger, przeor Taizé 1992, ss. 11-12]. Używając terminologii Kościoła rzymskiego, braci z Taizé można określić jako zakonników [Paupert 1969, s. 69].

Pierwsze lata funkcjonowania wspólnoty w Taizé były niezwykle trudne. Brat Roger wspominał je tak: „To były trudne lata. Byliśmy daleko od wszystkiego, zupełni odcięci od świata” [Spink 2007, s. 63]. Większość połączeń komunikacyjnych było zniszczonych. Nie jeden raz bracia stawali w obliczu braku żywności, środków finansowych. *A jednak* – dziwił się brat Roger – „ani razu nie zabrakło nam chleba, choć wydawało się, że tak się stanie” [Spink 2007, s. 64]. W Taizé bracia utrzymywali się głównie z pracy na roli. Od samego początku bracia postanowili nie przyjmować żadnych darów ani podarunków od innych ludzi. Wyłącznie pracą własnych rąk zarabiali na utrzymanie siebie i pomoc innym. Do dzisiaj wspólnota nie przyjmuje darowizn, upominków ani tego, co bracia otrzymują w spadku po najbliższych. Obecnie wspólnota ma własne wydawnictwo i drukarnię, własne warsztaty garncarskie, gdzie wyrabia się ceramikę, a także pracownie artystyczne – malarską i witrażową, w których bracia pracują fizycznie. Zapewnia to wspólnocie niezależność finansową [Spink 2007, s. 164]. Bracia nie gromadzą też żadnego rezerwowego kapitału: wszelkie nadwyżki są przeznaczane na potrzeby innych, przekazywane najbiedniejszym.

W początkach działalności brat Roger chciał ograniczyć się tylko do dwunastu braci. Jednak stopniowo liczba braci zaczęła się powiększać. Dziś skupia ona ponad stu braci z ponad trzydziestu różnych narodowości. Niektórzy pochodzą z odległych kontynentów i są z

różnych Kościołów. Są katolicy i bracia z Kościołów protestanckich – luteranie, reformaci czy anglikanie.

Bracia posiadają rozliczne umiejętności. Są wśród nich lekarze i inżynierowie, są artyści, architekci, muzycy. Bracia pracują naukowo. Można ich spotkać również w wielkich instytucjach międzynarodowych działających na rzecz pokoju, sprawiedliwości, i spraw Trzeciego Świata. Niektórzy mają wysokie kwalifikacje w takich dziedzinach jak: teologia, socjologia, agronomia, informatyka. Wśród braci szczególnie popularna, a zarazem bardzo potrzebna jest nauka języków obcych.

Dla życia Wspólnoty z Taizé ważnym elementem posługi są misje. Brat Roger twierdził, że bez braci na misjach, nie mogłaby istnieć Wspólnota. W Taizé żyje grupa braci, inni wyjeżdżają na misje. Od 1951 roku bracia opuścili Burgundię i udali się do najbiedniejszych zakątków świata, by tam dzielić życie z ubogimi. Miejsca, w których żyją bracia noszą nazwę fraterni i nie są one stałymi ośrodkami misyjnymi, ponieważ co pewien czas bracia zmieniają miejsce pobytu. Obecnie małe fraternie znajdują się w najuboższych dzielnicach wielkich miast w takich krajach jak: Senegal, Brazylia, Bangladesz i Korea Południowa. Bracia starają się tam dzielić warunki życia swego otoczenia. Zajmują się tymi, którzy zostali głęboko zranieni i odrzuceni przez ludzi. Opiekują się najuboższymi, więźniami, chorymi i umierającymi, sierotami, dziećmi ulicy [Clément 1999, s. 68].

Brat Roger i jego następca brat Alois, obecny przełożony Wspólnoty

Reguła Taizé nigdy nie przewiduje posłuszeństwa przeorowi. Posłuszeństwo nie odnosi się do osoby przeora, ale do jego urzędu [Spink 2007, s. 255]. Istotną rzeczą jest również to, żeby mimo dużej liczby braci władza nie miała charakteru administracyjnego. Należy ona do porządku duchowego i jest jedna. Wspólnota prosi braci o zgodę na to, żeby jednemu człowiekowi „słudze komunii” powierzyć duszpasterskie zadanie tworzenia komunii we wspólnocie [Spink 2007, s. 166]. Człowiek ten wzbudza ducha jedności we Wspólnocie, służy Wspólnocie i pomaga każdemu z braci odkrywać jego dary.

Brat Roger jako założyciel Taizé nigdy nie chciał być nazywany „przeorem” we Wspólnocie. Jedną z późniejszych zmian w Regule Taizé było zastąpienie określenia „przeor” określeniem „sługa komunii” [Spink 2007, s. 144]. Nazwa „przeor” używana jest na zewnątrz jako określenie zajmowanej funkcji przez brata Rogera i jego następcy we Wspólnocie. Pierwszym przeorem Wspólnoty z Taizé był brat Roger.



Fot.1. Brat Roger

Źródło: http://www.taize.fr/pl_article6747.html

Brat Roger Schutz-Marsauche urodził się 12 maja w 1915 roku w miejscowości Provence w kantonie Vaud w szwajcarskiej Jurze. Jego ojciec Charles Schutz był kalwińskim pastorem. Matka Amélie Marsauche pochodziła z francuskiej, protestanckiej rodziny osiadłej w Burgundii. Brat Roger był dziewiątym i ostatnim dzieckiem swoich rodziców. Wychowywał się w towarzystwie starszych sióstr. W wieku młodzieńczym nie odznaczał się pobożnością. Wyznał, że przez kilka lat pozostawał człowiekiem niewierzącym. Brat Roger przeżył nawrócenie w okresie studiów [Kasica, Nocek 2008, s. 220].

Był on człowiekiem bardzo skromnym, niezbyt chętnie przemawiał do tłumów. Nie rozdawał autografów, twierdząc, że nie jest gwiazdą filmową ani sławą sportową. Nigdy nie podpisywał swoich książek i nie lubił, gdy go fotografowano. Uważał, że człowiek Kościoła,

który poświęcił się służbie Bogu i obowiązkom Kościoła, nie potrzebuje zaszczytnych tytułów [Spink 2007, s. 144]. Nie miał nic w sobie z osobowości przywódcy.

Brat Roger był osobą bardzo otwartą na innych, cechowała go wielka spontaniczność i radość życia. Potrafił słuchać innych. Na jego twarzy gościł zawsze uśmiech. Za swoją działalność w zakresie szerzenia pokoju i miłości na świecie został odznaczony wieloma nagrodami i wyróżnieniami m.in. w roku 1974 został laureatem nagrody Templetona⁴, w 1988 roku otrzymał Nagrodę UNESCO za Wychowanie dla Pokoju, a w 1989 roku międzynarodową nagrodę Karlpreis⁵. W 1986 roku dostał dyplom doktora honoris causa nadany przez Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie (obecnie Uniwersytet im. Stefana Wyszyńskiego). Brat Roger napisał wiele książek, które zostały wydane w kilkunastu językach świata. W każdym roku od 1974 brat Roger pisał *List*, który przetłumaczony na ponad pięćdziesiąt języków był czytany i rozważany przez młodych. Ten list najczęściej był pisany przez Założyciela Taizé w miejscu naznaczonym ubóstwem np.: Kalkucie, Chile, Haiti, Etiopii, Filipinach, Afryce Południowej. Ostatnim listem brata Rogera był *List na rok 2006* nazwany *Listem niedokończonym* – pisany na 28. Europejskie Spotkanie Młodych w Mediolanie. Jest on jakby ostatnim słowem brata Rogera.

16 sierpnia 2005 roku brat Roger został zamordowany przez 36-letnią niezrównoważoną psychicznie kobietę. Do tragedii doszło o godzinie 20.45 w czasie wieczornej modlitwy w Kościele Pojednania w Taizé. Brat Roger został ugodzony nożem w gardło i w plecy. 90-letni brat wszystkich chrześcijan mimo natychmiast udzielonej pomocy, zmarł wskutek zadanych nożem ran⁶. Ciało brata Rogera zostało złożone do grobu na niewielkim cmentarzu tuż obok wejścia do romańskiego kościółka stojącego w samym centrum wioski Taizé.

Po tragicznej śmierci brata Rogera, w sierpniu 2005 kolejnym przeorem Wspólnoty z Taizé został brat Alois Löser. Podczas Rady Wspólnoty w 1988 roku brat Roger zgodnie z *Regułą Taizé* z 1953 roku wyznaczył go na swojego następcę.

Brat Alois urodził się 11 czerwca 1954 roku w niemieckim landzie, w Bawarii. Jego rodzice pochodzili z Czechosłowacji. Brat Alois wychowywał się w Stuttgardzie, gdzie służył jako ministrant w parafii świętego Mikołaja. Jest katolikiem, absolwentem teologii, jednak nie jest kapłanem. Na pytanie, kiedy pierwszy raz zetknął się z Taizé brat Alois odpowiada: „Byłem bardzo młody, kiedy znalazłem się po raz pierwszy w Taizé. Przyjechałem tu w roku 1970 z przyjaciółmi. Miałem 16 lat i bardzo szybko urzekła mnie ta Wspólnota. Z jednej strony modlitwa i cisza, modlitwa medytacyjna, z drugiej – wspólnota. Pamiętam, że po raz pierwszy rozmawiałem wtedy z Afrykańczykami, którzy byli w Taizé. Ta komunie Kościoła powszechnego i modlitwa zafascynowały mnie. Wracałem tutaj jeszcze kilka razy. (...)” [Madejczyk 2009].



Fot. 2. Brat Alois

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Brother_Alois.jpg

W 1974 roku brat Alois przyjął habit Wspólnoty i odtąd stale mieszka w Taizé. Od 1984 roku posiada obywatelstwo francuskie. Brat Alois interesuje się muzyką i liturgią. Chętnie słucha młodych ludzi i duchowo im towarzyszy. W ostatnich latach brat Alois koordynował organizację międzynarodowych

⁴ Ustanowione przez Fundacja Templetona, od 1972 roku wyróżnienie, przyznawane w Londynie corocznie osobom indywidualnym za działania związane z pokonywaniem barier pomiędzy nauką a religią.

⁵ Nagroda Karola Wielkiego ustanowiona w Akwizgranie po II wojnie światowej, przyznawana jest corocznie od 1950 wybitnym osobistościom i instytucjom za zasługi w promowaniu pokoju i jedności w Europie.

⁶ Pogrzeb odbył się dopiero po zakończeniu XX Światowych Dni Młodzieży w Kolonii, aby mogli w nim uczestniczyć ci bracia Wspólnoty, którzy towarzyszyli młodym obecnym w Kolonii.

spotkań młodych w Taizé oraz spotkań europejskich odbywających się w wielkich miastach Europy.

Położenie geograficzne Taizé i dostępność komunikacyjna

Miejscowość i gmina Taizé położona jest w południowo-centralnej Francji, w przepięknym winnym regionie – Burgundii (fr. *Bourgogne*). Taizé administracyjnie należy do departamentu Saony i Loary (fr. *Saône-et-Loire*) (departament numer 71), należy do kantonu Saint Gengoux-le-National w okręgu Mâcon.



Mapa 1. Mapa Francji, z zaznaczonym (na czerwono) departamentem Saony i Loary
Źródło: [http://pl.wikipedia.org/wiki/Region_\(Francja\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Region_(Francja))

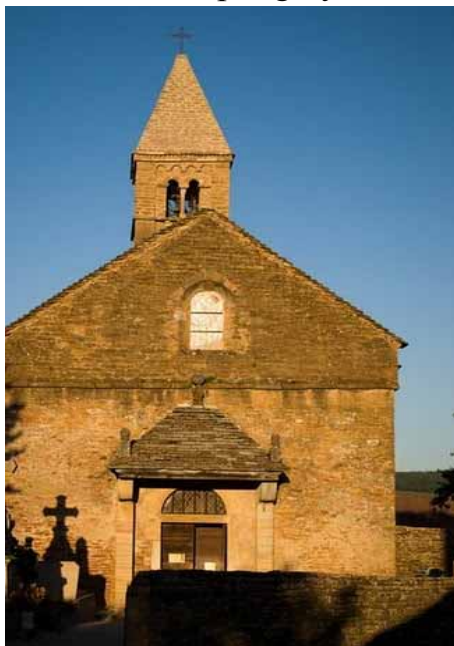
Taizé jest wioską bardzo urokliwą, położoną na wzgórzu w południowej Burgundii. Rozciąga się pomiędzy wzniesieniami gór Mâcon i Charolais. Wzgórza są spokojne i malownicze. Są to tereny zdominowane przez hodowlę i rolnictwo. Na pastwiskach wypasa się bydło i konie. W okolicy rozciągają się wzgórza Mâconnais z winnicami i sadami.

Wioska wyróżnia się swoją architekturą. W wiosce znajduje się kilkanaście starych domów z surowego kamienia w kolorze ciepłej żółci. Uwagę zwraca niewielki romański kościółek pod wezwaniem św. Marii Magdaleny stojący w samym centrum wioski. Zbudowany został w 1125 roku. Jest jednonawowy o ośmiokątnej kopule z XIX-wieczną fasadą z frontonem oraz z kwadratową, strzelistą dzwonnica z kamienia.

We wnętrzu kościoła w prezbiterium znajdują się witrażowe okienka. Obiekt ten zaklasyfikowany jest we Francji jako zabytek⁷.

⁷ Fr. *monument historique*, czyli wpis na ranking w celu ich ochrony, ze względu na historyczne, artystyczne i architektoniczne walory; jest najwyższym poziomem ochrony zabytków we Francji.

Charakterystyka obiektów należących do Wspólnoty z Taizé wraz z infrastrukturą pielgrzymkową

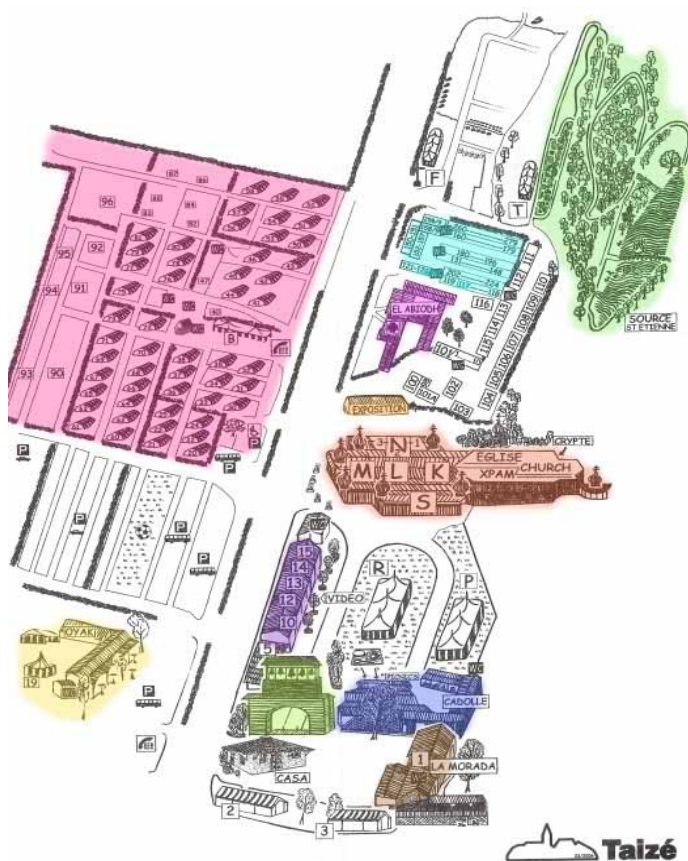


Miejscowość Taizé jest oddalona od terenu należącego do Wspólnoty braci o kilka metrów. Miejsca pracy i dom braci pozostają poza obrębem dostępnym dla wszystkich. W wystarczającym stopniu oddalili się oni od centrum ośrodka, by móc chronić zasady kontemplacyjnego charakteru wspólnoty. Większość uczestników spotkań nie wie nawet, gdzie dokładnie mieszkają bracia. Przestrzegane są tu zasady zakonnej klauzury.

*Fot. 3. Kościółek romański z XII wieku w Taizé
Źródło: fot. Joanna Blaszk*

W centrum osady, przy drodze usytuowany jest Kościół Pojednania (Eglise de la Réconciliation). Ten nowoczesny budynek kościoła, jest „sercem” Taizé. Kościół jest ogromny, na wspólnej modlitwie gromadzi tysiące pielgrzymów. Zaprojektował go architekt brat

Denis Aubert. Zbudowany został w 1962 roku przez młodych wolontariuszy z Niemiec z organizacji „Sühnezeichen”⁸ („Znak Pokuty”). Został powiększony w latach 1990-1992 [Spink 2007, ss. 87-88]. Z zewnątrz budynek kościoła przypominałby dużą halę lub salę gimnastyczną, gdyby nie był zwieńczony wielkimi kopułami.



Mapa 2. Mapa wioski Taizé

Źródło: <http://taize-07.onkelolf.de/interaktive-karte/>

Uwagę zwraca wnętrze kościoła, jest ono bardzo skromne, z wyjątkiem organów oraz fryzu witrażowego umieszczonego dookoła w najwyższej partii ścian. W prezbiterium centralnie umieszczone są tkaniny w kolorze pomarańczowym i niezliczona ilość świeczek. Po lewej stronie prezbiterium znajdują się tabernakulum, oraz ikona Maryi

⁸ Chryścijanie niemieccy założyli tę organizację, by budować znaki pojednania w każdym kraju, który ucierpiał od hitlerizmu. Uznali, że we Francji Taizé jest najodpowiedniejszym miejscem dla wzniesienia takiego znaku. Zaoferowali się, że zgromadzą pieniądze i ochotników, by można zbudować nowy kościół.

Dziewicy, po prawej zaś stronie ikona Krzyża⁹. Kościół nie posiada żadnego okna, przez które przenikałoby światło dzienne. Jedynie przez małe witraże umieszczone w prezbiterium oraz w ścianie po południowej stronie¹⁰ przedostają się do wnętrza słoneczne promienie. Światło pochodzi od lamp umieszczonych pod sufitem oraz pod ścianami.



Fot. 4. Widok kościoła Pojednania z zewnątrz

Źródło: <http://www.bauches-lust.de/wocheintaize/panoramafotos/index.php>

Cechą Kościoła Pojednania jest to, że stale jest on otwarty. O każdej porze dnia można do niego wejść. W świątyni nie ma ławek ani krzesel, zamiast tego jest na podłodze wykładzina, na której uczestnicy modlitw siadają lub kłękają. Bracia ze Wspólnoty mają wydzielone miejsce pośrodku kościoła, wyróżniają się białym habitem przypominającym, że swoją istotą przyoblekli się w Chrystusa [Zatyka 1999]. Na środku kościoła znajduje się ambona, z której jest czytana Biblia.



Fot. 5. Widok kościoła Pojednania wewnątrz

Źródło: <http://www.bauches-lust.de/wocheintaize/panoramafotos/index.php>

Funkcję podziemnej kaplicy z oryginalnym wystrojem pełnią podziemia kościoła Pojednania, znajduje się tam Krypta (fr. Crypte). Na jej ścianie wisi duży krzyż podarowany przez młodych ludzi z Afryki. Ołtarz jest kamienny z ikoną Trójcy Świętej –ikoną Rublowa. Obok Krypty znajduje się Zakrystia. W pobliżu kościoła Pojednania znajduje się również

⁹ Napisana przez niezjącego już brata Erica.

¹⁰ Znajduje się osiem witraży, przedstawiających sceny z Ewangelii.

mała kapliczka z ikoną Matki Boskiej Częstochowskiej. W tym miejscu brat Roger spotykał się z Polakami, którzy przyjeżdżali do Taizé.

Kulturowe oblicze widać w specjalnej sali ekspozycyjnej. Obiektem związanym ściśle z kulturą jest specjalna sala ekspozycyjna (Salle d'Expositon), w której wystawiane i sprzedawane są prace wykonane przez Wspólnotę. Można podziwiać, a także zakupić wykonane przez braci różne wyroby garncarskie i ceramiczne, emalierskie na miedzi i inne. Są tam naczynia liturgiczne oraz codziennego użytku, jak podstawki pod świece, talerze, kubki, miseczki, wazy i wazoniki na kwiaty. W tej sali można również oglądać inne dzieła sztuki braci, którymi są witraże, ikony, obrazy. Ostatnia z serii tymczasowych wystaw w sali przyjmuje formę prezentacji chińskiej kaligrafii autorstwa brata Ho (brata Lucasa). Wstęp do sali wystawowej jest bezpłatny. Są również do nabycia książki w kilkunastu językach świata, kalendarze, widokówki, śpiewniki ze śpiewami z Taizé, płyty CD i DVD, pocztówki. Można tu również kupić znaczki pocztowe. Skrzynki pocztowe umieszczone są przy wejściu do Sali Ekspozycyjnej.

Interesującym, kolejnym obiektem wioski Taizé jest – Casa¹¹ (hiszp. dom) – niski kwadratowy budynek, który jest punktem centralnym tego miejsca. Pełni on funkcję recepcji, w której przyjmowane są zgłoszenia przyjezdnych grup, a także uiszcza się udział w kosztach i dostaje się karty żywnościowe na czas pobytu. W miejscu tym można otrzymać aktualne informacje praktyczne dotyczące spotkań organizowanych przez Wspólnotę, można tam wziąć foldery, plakaty. Tuż obok Casy znajduje się La Morada¹² (hiszp. – domostwo, siedziba, również miasto w Chile) – to miejsce, które również spełnia funkcję recepcji. Można tam zostać gościnnie przyjętym i odbywają się tam spotkania z braćmi. W tym miejscu można zostawić pilne informacje. Przy wejściu widnieje tablica z bieżącymi wiadomościami. W La Moradzie znajduje się depozyt, w którym można przechować do dnia odjazdu paszport, aparat fotograficzny, pieniądze i inne rzeczy wartościowe.

W niedużej odległości od Casy i La Morady wznosi się dzwonnica, z której trzy razy dziennie każdego dnia rozbrzmiewają dzwony przypominające wszystkim o modlitwie w kościele Pojednania. Za dzwonicą po prawej stronie znajduje się zaplecze kuchenne i gastronomiczne, po lewej stronie zaś jest zadaszony miejsce z ławkami i kranami. Tam młodzi spożywają posiłki. Jeśli osoby nie mieszczą się w pomieszczeniu przeznaczonym na posiłki, przechodzą pod namioty (oznaczone literą R i P), w których również znajdują się ławki. Na terenie wioski znajduje się kilkanaście sanitariatów z toaletami i prysznicami. Przystosowane są one również dla osób niepełnosprawnych.

Domem dla sióstr w Taizé jest dom gościnny nazwany El Abiodh¹³, w którym mieszkają siostry zakonne pomagające braciom przyjmować pielgrzymów. Siostry przyjmują tam gości w godzinach od 11.00 do 12.00 i od 17.00 do 19.00. Znajduje się tam również punkt pomocy medycznej. Bazę noclegową dla pielgrzymów stanowią stosunkowo skromne podobne do baraków domki, w których znajdują się wieloosobowe pokoje. Są wyposażone w łóżka piętrowe. Obecnie w salach sypialnych można pomieścić 1200 osób, a w okresach, kiedy liczba gości przekracza ten limit, do dyspozycji są dodatkowo duże namioty, a także rozległe pola namiotowe, na których można rozbić prywatny namiot. Warto dodać, że nigdzie indziej w Europie nie ma miejsca, w którym utrzymuje się bazę do spotkań młodych ludzi z tak wielu krajów [Spink 2007, ss. 134-135].

Część osób poszukuje wyciszenia i samotności. Ogród ciszy ze źródłem Świętego Szczepana (*Source St Etienne*) to miejsce odpoczynku i osobistej modlitwy. Jest on rozległy i pełen rzadkich gatunków roślin. W ogrodzie tym znajduje się wiele ciekawych elementów przyrodniczych i kulturowych, wśród nich źródło Świętego Szczepana, mały wodospad, jezioro z drewnianym mostkiem i drewniana kapliczka z ikonami. Ogród jest otwarty do

¹¹ Zwany wcześniej Tyńcem.

¹² Jest także nazywany Maison Jaune (fr. żółty dom)

¹³ Nazwany od wioski na Saharze, w której żył niegdyś Karol de Foucauld.

godziny 19.00. Przy wejściu do ogrodu jest umieszczona tablica informująca wchodzących, że jest to miejsce całkowitej ciszy.

Są osoby, które cisza męczy i którym przeszkadza. Miejscem, w którym nie ma ciszy jest café Oyak (pochodzi od nazwy miasta w prowincji Douala w Kamerunie). Jest to niewielki bar – kiosk położony koło parkingu w Taizé. Można tam zakupić po minimalnych cenach podstawowe artykuły spożywcze i higieniczne. Czynny jest kilka godzin¹⁴.

Historia i charakterystyka Spotkań Młodych w Taizé

Cechą Wspólnoty z Taizé jest ich niezwykle gościnność. Reguła Taizé z 1952 roku podkreśla rolę gościnności: „W gościu mamy przyjąć samego Chrystusa. Uczymy się przyjmować, zgódźmy się na ofiarę z naszego wolnego czasu; niech gościnność będzie szczodra i roztropna” [Paupert 1969, s. 249]. Bracia zamierzali prowadzić życie ukryte i pustelnicze, ale goszczenie innych zawsze było istotną częścią życia Wspólnoty. Już od 1949 roku zaczęli się pojawiać pierwsi pielgrzymi w Taizé. Początkowo ruch pielgrzymów był niewielki. Przyjeżdżało od kilku do kilkunastu osób, by uczestniczyć we wspólnych modlitwach. Wśród odwiedzających Taizé znajdowali się zarówno księża, zakonnicy katoliccy, jak i teologowie protestanccy, którzy zbierali się na wspólnej modlitwie. Przede wszystkim jednak wspólnota przyjmowała wielu młodych ludzi. Początkowo nie zakłócali spokojnego życia braci.

Pierwsze międzynarodowe ekumeniczne spotkanie młodych w Taizé odbyło się w 1966 roku. W tym samym roku do sąsiedniej wioski Ameugny przybyły Siostry świętego Andrzeja¹⁵, które pomagają do dziś braciom w przyjmowaniu młodych. Od 1994 roku polskie siostry ze Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, zwane też urszulankami szarymi, pomagają w przyjmowaniu pielgrzymów, znają one języki krajów Europy Środkowej i Wschodniej, więc oba zgromadzenia wzajemnie się dopełniają.

Spotkania Młodych w Taizé odbywają się przez okres całego roku (wyjątek stanowi czas, kiedy odbywają się coroczne Europejskie Spotkania Młodych tj. od 25 grudnia do 6 stycznia) w cyklu tygodniowym od niedzieli do niedzieli. Spotkania te przeznaczone są dla wszystkich młodych w wieku 17-29 lat. Młodzi w wieku 15-16 lat mogą przyjechać z opiekunem, zaś osoby powyżej 30 roku życia mogą przyjechać do Taizé tylko raz w roku, na tydzień od niedzieli do niedzieli lub na weekend w okresie od wiosny do jesieni.

Pobyt w Taizé ma swój stały rytm: chwile refleksji, wymiany myśli i doświadczeń łączą się z codziennym uczestnictwem w porannej, południowej i wieczornej wspólnej modlitwie oraz z podejmowaniem prac związanych z organizacją codziennego życia.

Sun	Mon	Mon	Tue	Tue	Wed	Wed
19:00	18:00	19:00	13:00	19:00	13:00	19:00
23/8	24/8	25/8	26/8			
Taizé '09	Name:	Aneta Sowa				
	Town:	RADOM				
	Country:	POLAND				
27/8	28/8	29/8	30/8			
13:00	19:00	13:00	19:00	13:00	19:00	13:00
Thu	Fri	Fri	Sat	Sat	Sun	

Fot. 6. Karta żywnościowa,
Źródło: fot. Aneta Sowa

Mimo, że w środowiskach laickich mało znane, Taizé jest w Europie miejscem wyjątkowym, jest symbolem pojednania chrześcijan. Sława tego ośrodka przyjmuje rangę ogólnoświatową. To miejsce, w którym żyje ekumeniczna Wspólnota braci oraz spotkań młodych chrześcijan z całego świata. Przez każdy tydzień w roku każdy

może doświadczyć spotkania z ludźmi ze wszystkich kontynentów. Cotygodniowe spotkania mają charakter modlitewno-refleksyjny. Taizé jest miejscem pielgrzymek dziesiątek tysięcy

¹⁴ Tj. jedna lampka wina lub szklanka piwa na osobę.

¹⁵ Pochodzą one z międzynarodowego katolickiego zgromadzenia zakonnego, które powstało w 1232 roku. W średniowieczu siostry opiekowały się domami dla pielgrzymów.

młodych ludzi poszukujących Boga, którego nie zawsze umieją znaleźć we współczesnym, zmaterializowanym świecie. Brat Roger – założyciel wspólnoty stwierdził: „To właśnie zachwianie wartości duchowych w wielu rejonach świata popchnęło naszą wspólnotę do tego, by przyjmować tydzień po tygodniu młodych, przybywających nie tylko z krajów północnych, słowiańskich i śródziemnomorskich, ale także mieszkańców Afryki, Ameryki Łacińskiej, Azji” [Clément 2009, s. 26].

Z roku na rok liczba odwiedzających Taizé zwiększa się i tygodniowy pobyt w modlącej się ekumenicznej wspólnocie braci staje się coraz bardziej popularną formą wakacyjnego wypoczynku. Międzynarodowe spotkania młodych w okresie letnim gromadzą kilkadziesiąt narodowości tygodniowo. Ich uczestnikami jest nie tylko młodzież. Do Taizé przyjeżdżają również dorośli i rodziny z dziećmi. Nie licząc pielgrzymów, którzy codziennie przyjeżdżają tylko na kilka godzin letnie spotkania skupiają każdego tygodnia od 3 do 6 tysięcy młodych. Wiosną i jesienią do Taizé przyjeżdża kilkaset osób tygodniowo. Na spotkania przybywa, co roku około 100 tysięcy młodych chrześcijan wywodzących się z tradycji katolickiej, prawosławnej i protestanckiej. Tydzień po tygodniu, w nieprzerwanym pielgrzymowaniu Taizé staje się miejscem cudownego spotkania, gdzie powstaje Europa Ducha [Clément 2009, s. 18].

Charakterystyka badanych osób

W celu dokonania charakterystyki młodych osób odwiedzających Taizé przeprowadzono sondaż diagnostyczny. Do Taizé przejeżdża młodzież z całego świata, najczęściej pochodząca z kontynentu europejskiego z racji dostępności komunikacyjnej. Z innych kontynentów ludzie młodzi przyjeżdżają na dłuższy okres czasu.

W badaniach przyjęto założenie, że mają one być reprezentatywne dla ogółu uczestników Spotkań Młodych. Dla realizacji tego założenia, badania zostały przeprowadzone na osobach pochodzących z różnych krajów europejskich. Najliczniejszą grupę respondentów stanowili młodzi pochodzący z Polski (35%), następnie grupa respondentów z Włoch (30%) i z Niemiec (20%). Znikoma liczba obejmowała badanych z innych krajów europejskich – łącznie wyniosła ona 15%. Osoby zostały wylosowane z listy dostępnych adresów internetowych uzyskanych w Taizé.

Tabela 1. Struktura respondentów według kraju pochodzenia

Lp.	Kraj zamieszkania	Ogółem		Płeć			
				K		M	
		liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
1.	Polska	35	35	23	46	12	24
2.	<i>Włochy</i>	30	30	9	18	21	42
3.	<i>Niemcy</i>	20	20	13	26	7	14
4.	<i>Szwajcaria</i>	6	6	2	4	4	8
5.	Francja	3	3	1	2	2	4
6.	<i>Inne (Austria, Wielka Brytania, Hiszpania, Dania, Serbia)</i>	6	6	2	4	4	8

Źródło: opracowanie własne

Motywy przyjazdu do Taizé

Istnieje wiele podziałów i opracowań dotyczących motywów uprawiana turystyki. Dla młodzieży można je pogrupować następująco:

- poznanie nowych ludzi;
- poznanie nowych kultur, zabytków;
- obcowanie z przyrodą;

wypoczynek (rekreacja);
rozrywka (zabawa);
poprawa stanu zdrowia;
odwiedziny krewnych znajomych;
nauka (kursy);
pielgrzymki (spotkanie z Bogiem) ;
uprawianie sportu;
cele zarobkowe;
chęć uwolnienia się od obowiązków domowych lub szkolnych (w przypadku młodzieży);
chęć wyrwania się spod kontroli np. rodziców;
chęć spędzenia z kimś czasu poza miejscem zamieszkania;
chęć zaimponowania komuś;
chęć przeżycia przygody lub ryzyka [Różycki 2009b, s. 67].

Niektóre z wyróżnionych motywów podejmowania wyjazdów turystycznych znajdują odzwierciedlenie w klasyfikacji motywów wykorzystanej w badaniach prowadzonych na uczestnikach wyjazdów do Taizé.

Tabela 2. Motywy przyjazdu do Taizé wg kryterium płci

Motywy przyjazdu do Taizé	Ogółem		Płeć			
			K		M	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Spotkanie z drugim człowiekiem/ poznanie nowych ludzi	75	75	35	70	40	80
Modlitwa	62	62	30	60	32	64
Spotkanie z Bogiem	60	60	32	64	28	56
Poznanie nowych kultur	41	41	20	40	21	42
Osobiste przemyślenia religijne	40	40	25	50	15	30
Odnowa duchowa (oczyszczenie)	37	37	19	38	18	36
Poznanie duchowości braci z Taizé	37	37	17	34	20	40
Kontemplacja	31	31	17	34	14	28
Rozrywka	23	23	9	18	14	28
Inne	9	9	3	6	6	12

Źródło: opracowanie własne

Większość respondentów (75% – w tym: dziewcząt 35% i chłopców 40%) jako motyw wyjazdu do Taizé zaznaczyła spotkanie z drugim człowiekiem i poznanie nowych ludzi. Człowiek spotykając się z drugim człowiekiem, uczy się ludzi, w których łatwiej dostrzec Boga, uczy się wiary. Spotkania Młodych są doskonałą okazją do poznania nowych ludzi z różnych krajów świata. Dzielenie w małych grupach dyskusyjnych w trakcie tygodnia, wspólne prace zbliżają uczestników. Zawiązują się znajomości i szczerze przyjaźnie. Hierarchia motywów wyjazdów do Taizé przez dziewczęta niewiele różni się od motywów wyjazdów chłopców.

Obok motywów o charakterze religijnym (modlitwa, spotkanie z Bogiem, osobiste religijne przemyślenia, odnowa duchowa, poznanie duchowości braci z Taizé, kontemplacja) w wyjazdach do Taizé zaznaczają się również motywy poznawcze, jak poznanie nowych kultur (41%) poprzez zwiedzanie okolicy, wędrowka krajoznawcza po Francji, czy chęć urozmaicenia podróży do Paryża. Poznanie kultur może mieć jednak znacznie szerszy kontekst i zaliczyć tu można między innymi także poznawanie kultur poprzez rozmowy z przedstawicielami innych środowisk, krajów i kultur.

Tabela 3. Motywy przyjazdu do Taizé respondentów według kryterium wieku:

Motywy przyjazdu do Taizé	Ogółem		Przedziały wiekowe									
			16-19		20-24		25-28		29-35		>35	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Spotkanie z drugim człowiekiem	75	75	12	92,3	27	75	19	73	12	70,6	5	62,5
Modlitwa	62	62	10	77	22	61	16	61,5	10	58,8	4	50
Spotkanie z Bogiem	60	60	8	61,5	24	66	17	65,4	7	41	4	50
Poznanie nowych kultur	41	41	7	53,8	14	38	11	42,3	7	41	2	24
Osobiste religijne przemyślenia	40	40	6	46	18	50	11	42,3	3	17,6	2	25
Odnowa duchowa (oczyszczenie)	37	37	5	38,4	16	44	9	34,6	5	29,5	2	25
Poznanie duchowości braci z Taizé	37	37	6	46	12	33	9	34,6	7	41	3	37,5
Kontemplacja	31	31	3	23	18	50	11	42,3	3	17,6	2	25
Rozrywka	23	23	6	46	12	33	1	3,8	3	17,6	1	12,5
Inne	9	9	2	15,3	12	33	1	3,8	3	17,6	1	12,5

Źródło: opracowanie własne

Podając powód wyjazdu, chłopcy (14%) znacznie częściej niż dziewczęta (9%) wskazali na rozrywkę, jednak w skali ogólnej odsetek respondentów tak wybierających wyniósł jedynie 23%. Rozrywka to charakterystyczny motyw dla młodych osób, albowiem spotkania przyczyniają się do integracji ludzi poprzez wspólną zabawę przy muzyce. Bracia wiedzą, że młodzi ludzie przybywający do Taizé oprócz modlitwy lubią się bawić. Jest do tego przeznaczony specjalny miejsce Oyak. Znajduje się tam namiot, gdzie można spotkać osoby grające na różnych instrumentach – na gitarze, na skrzypcach, na flecie i innych. Do późnych godzin nocnych młodzi ludzie spędzają tam czas na śpiewie, integracyjnych tańcach, rozmowie, po prostu dobrze się bawiąc ze sobą.

Nieliczni respondenci (9%) wskazali na inne motywy: chęć obcowania z przyrodą (miejsce Taizé jest położone na wzgórzach burgundzkich), motywy naukowe (możliwość podszkolenia języka francuskiego oraz komunikacja w obcym języku).

Można również wysnuć wniosek, iż hierarchia motywów wyjazdu do Taizé niewiele różni się w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Podsumowując analizę wyjazdów do Taizé, można stwierdzić, że zdecydowana większość uczestników podejmując decyzję o pobycie w Taizé, kieruje się motywem o charakterze religijnym. Wniosek ten skłania do nazwania gości odwiedzających Taizé pielgrzymami. Rzecz jasna nie są to wszystkie osoby, ale jak zauważono znaczna większość badanych. Wskazywanie na modlitwę oraz osobiste spotkanie z Bogiem jest istotnym motywem dla ponad 60% respondentów. Prawdopodobnie kierują się oni również innymi motywami. Dyskusyjnym pozostaje fakt, jaka jest hierarchia motywów. Z tego punktu widzenia można ich traktować jako „turystów religijnych”.

Jako źródło informacji o Taizé zdecydowana większość badanych (68%, w tym 35% kobiet i 33% mężczyzn) wskazała przyjaciół i znajomych. Młodzi ludzie są podatni na to, co im polecają rówieśnicy i taka informacja od przyjaciół i znajomych jest bezpośrednim, a także wiarygodnym źródłem.

Dość duża grupa respondentów (31%) wskazała na duszpasterstwo i parafię, które zajmują się organizacją wyjazdów na różnego rodzaju spotkania i rekolekcje. Wnioskując można stwierdzić, że ta grupa respondentów aktywnie uczestniczy w życiu Kościoła.

Nieliczni, bo tylko 4% ogółu respondentów stwierdziło, że o Taizé dowiedziało się na Europejskich Spotkaniach Młodych Taizé organizowanych na przełomie lat w różnych europejskich miastach. Spotkania te gromadzą kilkadziesiąt tysięcy młodych. Z obserwacji większość uczestniczących w tych spotkaniach nie ma informacji pogłębionej o Spotkaniach Młodych odbywających się we wiosce Taizé. Wiele osób nie wie, kto jest organizatorem tych spotkań. Dopiero po kilku Europejskich Spotkaniach Młodych takie osoby podejmują decyzję o wyjeździe na tydzień do Taizé.

Niewielka grupa respondentów (7%) zaznaczyła radio, telewizję i prasę, co oznacza, że media nie nagłaśniają takiej formy spędzania czasu wolnego. Pięć procent respondentów wskazało na inne źródła informacji o Taize, wymieniając tutaj m.in. katechezy w szkole.

Tabela 4. Źródła informacji o Taizé według kryterium płci

Źródło informacji o Taizé	Ogółem		Płeć			
			K		M	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Przyjaciele i znajomi	68	68	35	70	33	66
Duszpasterstwo/ parafia	31	31	14	28	17	34
Rodzina	19	19	8	16	11	22
Internet	10	10	5	10	6	12
Radio/telewizja/prasa	7	7	3	6	4	8
Europejskie Spotkania Młodych	4	4	1	2	3	6
Inne	5	5	3	6	2	4

Źródło: opracowanie własne

Francuski pisarz Jean-Marie Paupert (1969) w swojej książce *Taizé i Kościół jutra* stwierdza, że „do Taizé przybywa się pod najróżniejszymi pretekstami: jednych sprowadza tutaj chęć poznania protestantów – mnichów, innych – naleganie znajomego pielgrzyma, który pyta na odchodnym: widziałeś Taizé? Musisz pojechać do Taizé. Mówiąc to ma w spojrzeniu jakiś blask, a w głosie jego brzmi ton szczególny, zniewalający i przekonywający” [Paupert 1969, s. 7].

Planując różne wyjazdy współcześnie ludzie kierują się wieloma motywami jednocześnie, w tym także udając się na wyjazdy religijne i trudno jest ustalić hierarchię tych motywów [Różycki 2008a, s. 213]. Nieustanna obecność młodych ludzi na wzgórzu Taizé zdumiewa braci żyjących we wspólnocie. Dlaczego przyjeżdżają? Szukają Boga, Ducha Boga żywego, tego czegoś „jedynie istotnego”, co czasem jest ukryte przed naszymi oczami. Przyjeżdżają, żeby zadawać sobie pytania, a czasem, żeby pozbyć się ciężaru [Spink 2007, s. 160]. Niewątpliwie konkretne motywy, dla których młody człowiek decyduje się przyjechać do Taizé są często głęboko osobiste, które trudno opisać i zrozumieć. Przybywa tu bowiem bardzo dużo ludzi ogarniętych zwątpieniem i załamanych osobistymi problemami [Joly 1997, s. 34].

Analiza organizacji wyjazdów do Taizé

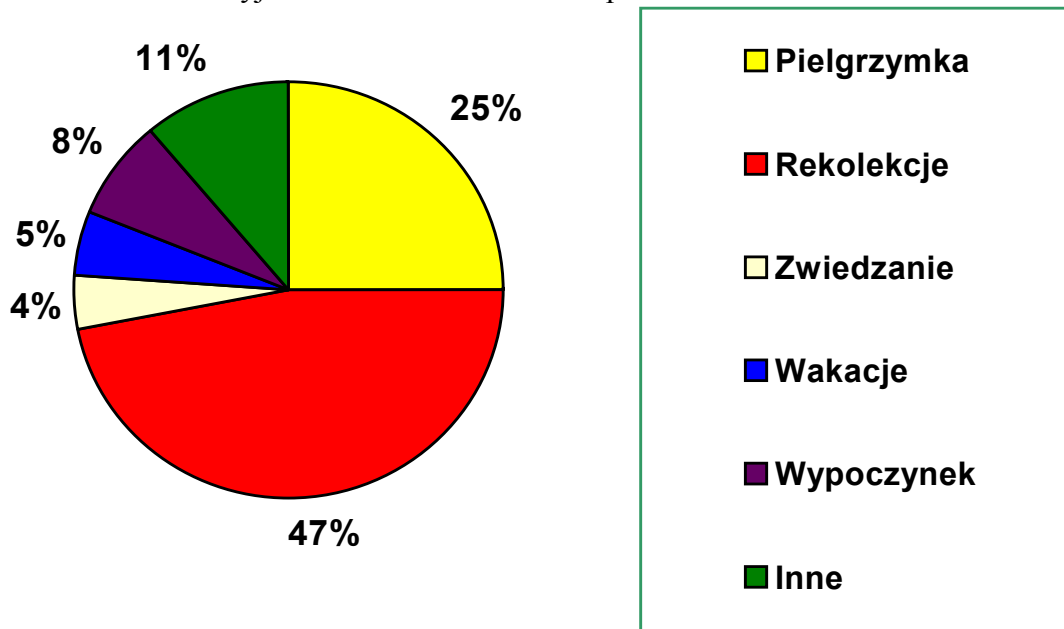
Osoby przybywające do Taizé w różny sposób traktują swoje wyjazdy (wykres 1). Prawie połowa badanych traktuje swoje wyjazdy jako rekolekcje, albowiem organizowane są one w formie turnusów tygodniowych i mają charakter modlitewno-refleksyjny.

Dla jednej czwartej wyjazd ma formę pielgrzymki. Formułę pielgrzymki wybrano, dlatego, że bracia nie chcą przyjeżdżających do Taizé zatrzymywać przy sobie. Nie zależy im na stworzeniu żadnego ruchu przy wspólnocie. Bracia zaproponowali młodym ludziom „Pielgrzymkę Zaufania przez Ziemię”. Jest to inicjatywa i zaproszenie, by młodzi ludzie stali

się twórcami pokoju i pojednania we własnych miejscowościach, we wspólnotach kościelnych, aby po powrocie z Taizé zaangażowali się w życie wspólnot, parafii, Kościołów, do których należą.

Dla pozostałej prawie jednej trzeciej ankietowanych, wyjazd do Taizé ma zupełnie inny charakter niż sugerowany w ankiecie (11% odpowiedzi), ma na celu wypoczynek (8%), jest wakacjami (5%) albo nastawiony jest na zwiedzanie (4%).

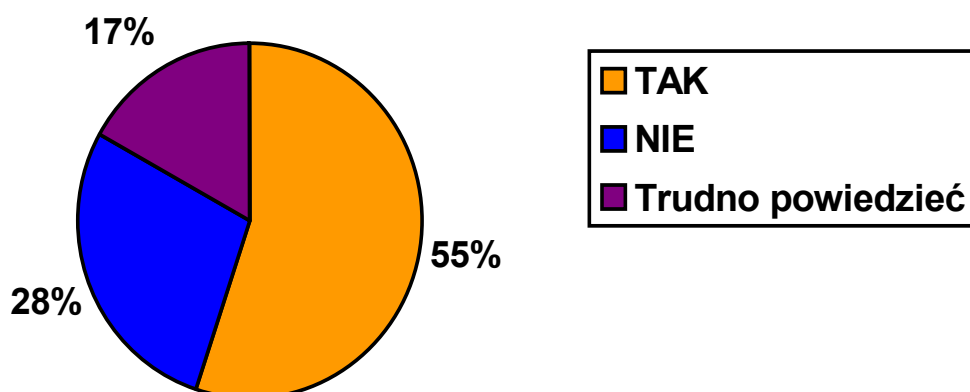
Wykres 1. Charakter wyjazdu do Taizé zdaniem respondentów



Źródło: opracowanie własne

Dla ponad połowy respondentów (wykres 2) wyjazd do Taizé stał się przełomowym momentem życia. Nie uważała tak jednak prawie jedna trzecia osób, a 17% nie potrafiło się określić.

Wykres 2. Pobyt w Taizé jako przełomowy okres życia

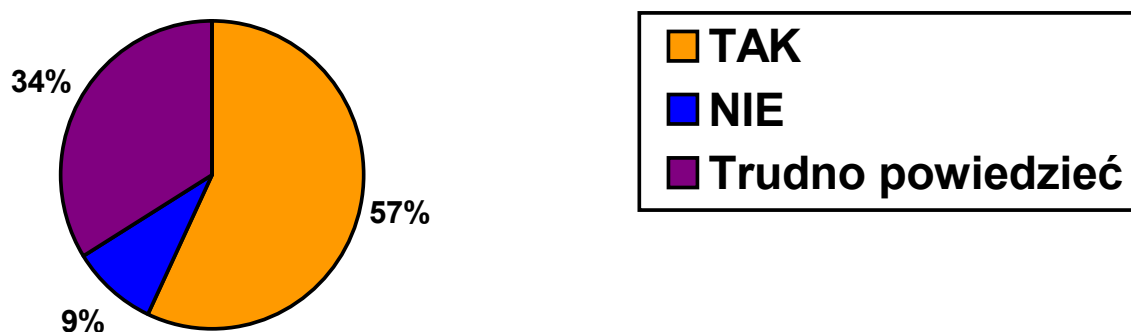


Źródło: opracowanie własne

Pobyt w Taizé według uczestników Spotkań Młodych ma wpływ na zmianę siebie (wykres 3). Ponad połowa respondentów (57%) na pytanie: Czy pobyt w Taizé w jakiś sposób Cię zmienił? Odpowiedziała twierdząco. Sporej liczbie respondentów (34%) trudno było określić, a niewielka ich liczba (9%) nie stwierdziła zmian po pobycie w Taizé. Bardzo często młodzi uczestnicy Spotkań Młodych odpowiadali, że pobyt w Taizé pomógł im otworzyć się

na Boga i ludzi, wyciszyć się wewnątrz, dał więcej spokoju i zaufania, a także przyczynił się do większego zrozumienia różnic kulturowych, tolerancji wobec osób z innych kultur i wyznań.

Wykres 3. Zmiany „wewnątrz” człowieka po pobycie w Taizé wg respondentów:



Źródło: opracowanie własne

Zakończenie

Taizé jest ośrodkiem, do którego zaglądają i przygodni turyści, ale przede wszystkim docierają osoby związane z ruchem Młodych z Taizé. W opracowaniu pokazano miejscowość jako ośrodek koncentracji ruchu turystycznego i pielgrzymkowego. Zamierzeniem badań było przedstawienie Taizé jako ośrodka religijnego i miejsca pielgrzymkowego, a także próba analizy motywów wyjazdów na Spotkania Młodych do Taizé. W realizowaniu tematu niniejszego opracowania zostało włożone wiele trudu i wysiłku. Mimo to autorzy mają świadomość, że temat podjętej analizy nie został wyczerpany do końca, gdyż Taizé nie można rozpatrywać tylko jako miejsca pielgrzymkowego, w którym żyje ekumeniczna Wspólnota goszcząca młodych ludzi, ale miejsce, które niesie ze sobą wielość treści.

Spośród wielu metod badawczych w opracowywaniu tematu wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. W obrębie tej metody zastosowano badania pośród 100 osób, którzy uczestniczyli w Spotkaniu Młodych w Taizé. Można stwierdzić, że to motyw czysto religijny jest głównym motywem wyjazdów do Taizé. Pobyt w Taizé skłania do modlitwy, kontemplacji, wywiera on znaczący wpływ na młodego człowieka. Nie można jednak zapomnieć, że motywacja poznawcza miała także istotne znaczenie, ponieważ w trakcie takich spotkań można poznać wiele wartościowych osób.

Reasumując, wyjazdy na Spotkania Młodych do Taizé można zaliczyć do turystyki pielgrzymkowej, chociaż jak wyżej zaznaczono, młodzi często kierują się kilkoma motywami jednocześnie i mimo w większości nastawienia religijnego część wyjazdów należy traktować jako turystykę religijną a nie pielgrzymkową. Decydująca jest hierarchia tych motywacji. Samo miejsce można zaliczyć do prężnie rozwijającego się ośrodka przede wszystkim pielgrzymkowego, gdzie dostrzega się zarówno turystykę pielgrzymkową jak i religijną. Powyższe opracowanie powinno stać się załącznikiem badań nad specyficznymi formami turystyki pielgrzymkowej i religijnej, do jakich zalicza się Spotkania Młodych w Taizé.

Bibliografia

- Andryszczak A., *Taizé – Pielgrzymka Zaufania przez Ziemię*, „Peregrinus Cracoviensis”, UJ, Kraków, Zeszyt 16, 2005.
- Brat Alois, *List 2010 List z Chin*, [w:] List z Taizé, nr 266, wydanie specjalne, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France.
- Brat Alois, *List 2009 List z Kenii*, [w:] List z Taizé, nr 262, wydanie specjalne, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France.

- Brat Alois, *List 2008 List z Cochabamby*, [w:] *List z Taizé*, nr 258, wydanie specjalne, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France.
- Brat Alois, *List 2007 List z Kolkaty*, [w:] *List z Taizé*, nr 252, wydanie specjalne, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France.
- Brat Roger, przeor Taizé, *Niech twoje święto trwa bez końca Zapiski (1969-1974)*, przeł. A. Szymanowski, brat Marek z Taizé, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1982.
- Brat Roger z Taizé, *Jego miłość jest ogniem*, przeł. A. Foltańska, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1992.
- Brat Roger z Taizé, *Miłość ponad wszelką miłość – Źródła Wspólnoty z Taizé*, Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1991.
- Brat Roger z Taizé, *Modlić się w ciszy serca*, przeł. Bracia z Taizé, Wydawnictwo Księży Marianów MIC, Warszawa 2007.
- Brat Roger z Taizé, *Pokój serca*, przeł. M. Prussak, Wydawnictwo Księży Marianów MIC, Warszawa 2009.
- Brat Roger z Taizé, *Zachować we wszystkim pokój serca*, przeł. M. Prussak, Wydawnictwo Księży Werbistów VERBINUM, Warszawa 1995.
- Brat Roger z Taizé, *Źródła z Taizé – Bóg chce naszego szczęścia*, przeł. Taizé Pallottinum, Poznań 2001.
- Buczowska K., *Turystyka kulturowa. Przewodnik metodyczny*, AWF, Poznań 2008
- Clément O., *Szukanie sensu życia*, przeł. M. Prussak, Wydawnictwo „W drodze”, Poznań 1999.
- Clément O., *Taizé Poszukiwanie sensu życia*, przeł. M. Prussak, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2009.
- Escaffit J., Rasiwala M., *Storia di Taizé*, przeł. Fucci V., Lindau, Turyn 2008.
- Francja*, Wiedza i Życie, Warszawa 2001.
- Francja Podróże marzeń*, Biblioteka „Gazety Wyborczej”, Mediaprofit, Warszawa 2005.
- Gaworecki W., *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1999.
- Gołębski G. (red.), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 2002.
- González-Balago J. L., *Taizé – Frère Roger Suche nach Gemeinschaft*, Herder, Freiburg 1978.
- Joly Ch., *Modlimy się w Taizé z Bratem Rogerem*, przeł. M. Prussak, Wydawnictwo Księży Werbistów Verbinum, Warszawa 1997.
- Jackowski A., *Pielgrzymowanie*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2004.
- Jackowski A., *Święta przestrzeń świata. Podstawy geografii religii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2003.
- Jaklewicz T., *Brat całego świata*, „Gość Niedzielny” 2005, nr 35.
- Kasica A., Nęcek R., *24 godziny nadziei*, Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2006.
- Madejczyk D., *Bóg przyjmuje wszystkich. Brat Alois odpowiada na pytania młodzieży*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2009.
- Modlimy się wspólnie, słowem i śpiewem, Taizé*, przeł. M. Żórawska, Wydawnictwo „Quo Vadis?”, Poznań 1992.
- Nientiedt K., *Taizé – Weldorf für innere Abenteuer*, Herder, Freiburg 2006.
- Nowakowska K., *Wyjazdy „Taizé” – spotkać się z bogiem czy zwiedzić miasto – próba analizy motywów wyjazdów uczestników europejskich spotkań młodych organizowanych przez ekumeniczną wspólnotę Taizé*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dra hab. prof. nadzw. AWF Matuszyka A., Kraków 2004.
- Pasek Z. (red.), *Miejsca święte. Leksykon*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997.
- Paupert J., *Taizé i kościół jutra*, przeł. A. Pilorz, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1969.
- Przeclawski K., *Człowiek a turystyka Zarys socjologii turystyki*, Albis, Kraków 1996.
- Robinson M., *Miejsca święte, szlaki pątnicze. Antologia pielgrzymowania*, przeł. A. Urbańska i A. Wichlacz, Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2002.
- Rożek T., *Przeżyć, poznać, posmakować*, „Podróże. Magazyn Turystyczny”, 2000, nr 8.
- Różycki P., *Turystyka religijna i pielgrzymkowa*, [w:] Buczowska K., Mikos von Rohrscheidt A. (red.), *Współczesne formy turystyki kulturowej*, AWF Poznań 2009a

- Różycki P., *Zarys wiedzy o turystyce*, Proksenia, Kraków 2009b.
- Różycki P., *Motywy i cele uprawiania turystyki religijnej na przestrzeni dziejów chrześcijaństwa*, [w:] Dziubiński Z. (red.), *Humanistyczne aspekty sportu i turystyki*, SALOS i AWF, Warszawa 2008a.
- Różycki P., *Pielgrzymowanie - ewolucja celów i form od starożytności do współczesności*. [w:] Kazimierzczak M. (red.), *W kręgu humanistycznej refleksji nad turystyką kulturową*, AWF, Poznań 2008b.
- Spink K., *Brat Roger Założyciel Taizé*, przeł. A. Turowiczowa, Znak, Kraków 2007.
- Souden D., *Pielgrzymki Dwadzieścia podróży duchowych*, przeł. P. Cieśla, Bellona, Warszawa 2008.
- Winiarski R., Zdebski J., *Psychologia turystyki*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.
- Wspólnota z Taizé (red.), *Wybrać miłość. Brat Roger z Taizé 1915-2005*, przeł. M. Prussak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 2008.
- Zatyka M., Zatyka M., *Ekumeniczna Wspólnota z Taizé*, Apostolicum, Ząbki 1999.

Filmy DVD:

- Nieprawdopodobne pojednanie*, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France – grudzień 2008.
- Jest czas*, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France – grudzień 2008.
- Tydzień w Taizé*, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France.
- Spotkanie europejskie w Poznaniu*, Ateliers et Presses de Taizé 71250, Taizé, France – 2009.

Strony Internetowe:

- <http://www.taize.fr>
- <http://www.lion1906.com/departements/saone-et-loire/taize.php>
- <http://www.macon-tourism.com/fr/index.php>
- <http://www.bauches-lust.de/index.php>
- <http://taize-07.onkelolf.de>

Centers of tourist and pilgrimage activity concentration with Taizé as an example

Summary:

The article characterizes the town of Taizé, situated on the territory of France. The town was presented as the center of tourist and pilgrimage activity. A substantial part of the study is the presentation of the methodological issue. The first part presents an outline of the community history and the development of the religious movement. The focus is on Brother Roger who was the founder of the world-famous community. Geographical location and transport proximity of Taizé, play a big role in tourism and pilgrimage activity development, which are also discussed. The community facilities and pilgrimage infrastructure are also characterized. The history and characteristic of the Young Adults Meetings in Taizé, and their participants' motives are the main subject of the research describe in the article. The group of young people arriving at Taizé, are the main segment of all the visitors in the town. The study, however, does not cover the whole topic of arrivals at Taizé, yet it becomes an important reason to characterize Taizé, as a center of tourist and pilgrimage activity.